

Försäkringskassan kritiseras för att i flera ärenden ha dröjt med att lämna över överklaganden till förvaltningsrätten

Beslutet i korthet: Försäkringskassan har i fyra ärenden dröjt mellan fem och åtta veckor med att lämna över överklaganden till förvaltningsrätten. Försäkringskassan har uppgett att detta bl.a. beror på att inflödet av överklaganden har ökat. I beslutet uttalar JO att ökat ärendeflöde inte medför att längre handläggningstider kan accepteras och hänvisar till tidigare uttalanden om att såväl rättidsprövning, prövning enligt 113 kap. 3 § socialförsäkringsbalken och överlämning bör ske inom en vecka.

Anmälan

I en anmälan till JO klagade AA på Försäkringskassan för BB:s, CC:s, DD:s och EE:s räkning. Han anförde att myndigheten hade dröjt med att lämna över deras överklaganden till högre instans.

Utredning

JO hämtade in muntliga uppgifter från Försäkringskassan. Anmälan remitterades därefter till myndigheten som i sitt remissvar uppgav följande:

Utredning

BB:s ärende

Den 17 januari 2018 kom BB:s överklagande av Försäkringskassans beslut den 13 december 2017 in till Försäkringskassan.

Den 2 februari registrerade en handläggare överklagandet i ärendehanteringssystemet ÄHS.

Den 7 februari kontrollerade en omprövare om överklagandet kommit in i rätt tid samt konstaterade att det inte fanns anledning att ändra beslutet enligt 113 kap. 3 § socialförsäkringsbalken (SFB).

Den 13 mars sände en handläggare överklagandet och medföljande akt till förvaltningsrätten.

CC:s ärende

Den 14 februari 2018 kom CC:s överklagande av Försäkringskassans beslut den 29 december 2017 in till Försäkringskassan.

Den 23 februari registrerade en handläggare överklagandet i ÄHS.

Den 27 februari kontrollerade en omprövare om överklagandet kommit in i rätt tid samt konstaterade att det inte fanns anledning att ändra beslutet enligt 113 kap. 3 § socialförsäkringsbalken (SFB).

Den 19 mars sände en handläggare överklagandet och medföljande akt till förvaltningsrätten.

DD:s ärende

Den 31 januari kom DD:s överklagande av Försäkringskassans beslut den 10 januari 2018 in till Försäkringskassan.

Den 9 februari registrerade en handläggare överklagandet i ÄHS.

Den 20 februari kontrollerade en omprövare om överklagandet kommit in i rätt tid samt konstaterade att det inte fanns anledning att ändra beslutet enligt 113 kap. 3 § socialförsäkringsbalken (SFB).

Den 13 mars sände en handläggare överklagandet och medföljande akt till förvaltningsrätten.

EE:s ärende

Den 5 februari 2018 kom EE:s överklagande av Försäkringskassans beslut den 17 januari 2018 in till Försäkringskassan.

Den 9 februari registrerade en handläggare överklagandet i ÄHS.

Den 14 februari kontrollerade en omprövare om överklagandet kommit in i rätt tid samt konstaterade att det inte fanns anledning att ändra beslutet enligt 113 kap. 3 § socialförsäkringsbalken (SFB).

Den 12 mars skickade en handläggare överklagandet och medföljande akt till förvaltningsrätten.

Försäkringskassans slutsatser

Av utredningen framgår att det tog fem till åtta veckor från det att de aktuella överklagandena kommit in till det att Försäkringskassan skickade dem till förvaltningsrätten. Detta är en oacceptabelt lång handläggningstid och Försäkringskassan beklagar det inträffade.

Det dröjde cirka en vecka innan överklagandena registrerades i ÄHS förutom ett överklagande som registrerades drygt två veckor efter att det kommit in till myndigheten. Prövningen om överklagandena kommit in i rätt tid och om det fanns anledning att ändra besluten gjordes i tre fall inom tre arbetsdagar efter registrering. I det fjärde ärendet dröjde det drygt en vecka. Försäkringskassan konstaterar att registreringen av överklagandena har gjorts sent men det som framför allt föranlett den långa handläggningstiden har varit ledtiden mellan rättidsprövningen och överlämnandet till förvaltningsrätten.

Efter att omprövaren har konstaterat att överklagandet kommit in i rätt tid överlämnas ärendet för administrativ handläggning. Handläggaren skriver ut ärendet, identifierar rätt domstol, skriver missiv och skickar ett bekräftelsebrev med information till den försäkrade innan överklagandet och medföljande akt sänds till förvaltningsrätten. I de aktuella ärendena har handläggningstiden för dessa arbetsmoment varierat mellan tre och fem veckor vilket är en helt oacceptabelt lång tid för dessa arbetsmoment.

Som en följd av ett ökat inflöde under hösten 2017 av ärenden där enskilda begärt omprövning av Försäkringskassans beslut har antalet ärenden där den enskilde överklagat omprövningsbeslut ökat. Eftersom det är samma administrativa handläggare som hanterar både omprövningsärenden och överklaganden har balanserna ökat sedan årsskiftet.

Försäkringskassan har under våren och inför sommaren 2018 anställt tillfällig personal som tillsammans med anställda på andra enheter stöttar omprövningsenheten i Stockholm med att administrera överklaganden. Samtliga

handläggare på omprövningsenheten har utbildats i överklagandeprocessen och övertidsinsatser har genomförts. Eftersom omprövningsenheten i Stockholm hanterar överklaganden för hela landet har en arbetsgrupp sett över hur hanteringen kan fördelas även till övriga omprövningsenheter för att minska sårbarheten och arbetsbelastningen på enheten i Stockholm. Beslut har nyligen fattats om att en viss andel av överklagandena ska hanteras av andra omprövningsenheter. Detta skapar bättre förutsättningar för Försäkringskassan att hantera ett över tid varierande inflöde av överklagandeärenden.

Försäkringskassan har sett över arbetssättet inom omprövningsenheterna för att bli effektivare. Bland annat kommer handläggningsprocessen för överklaganden att analyseras och göras tydligare med tidsatta arbetsmoment. Har den försäkrade överklagat i rätt tid ska Försäkringskassan i normalfallet inte dröja längre tid än högst någon vecka med att överlämna överklagandet till förvaltningsrätten. Vid nästa uppdatering av Försäkringskassans vägledning 2001:7 Omprövning, ändring och överklagande av Försäkringskassans beslut den 2 juli 2018 kommer ett förtydligande om tidsramen för hanteringen av inkomna överklaganden att läggas till.

AA kommenterade Försäkringskassans remissvar.

Bedömning

Registreringen av inkomna överklaganden

Försäkringskassan har i sitt remissvar uppgett att det dröjde mellan en till två veckor innan aktuella överklaganden registrerades som inkomna hos myndigheten. JO har tidigare uttalat att det föreligger skyldighet för Försäkringskassan att registrera överklaganden (se bl.a. beslut den 29 juni 2007, dnr 5369-2006). Om en handling ska registreras så ska detta ske så snart det är praktiskt möjligt, normalt sett samma dag som - eller senast dagen efter - handlingen kom in eller upprättades (se bl.a. JO:s beslut den 22 december 2011 dnr 2623-2011).

Överlämnandet av överklagandena till domstol

Vid tidpunkten för Försäkringskassans hantering av de aktuella överklagandena gällde bestämmelserna i 23-25 och 28 §§ förvaltningslagen (1986:223). Motsvarande bestämmelser finns idag i 43-46 §§ förvaltningslagen (2017:900), som den 1 juli 2018 ersatte 1986 års lag.

Av 23-25 §§ förvaltningslagen (1986:223) följer bl.a. att ett överklagande ska ges in till den myndighet som har meddelat beslutet som överklagas. Denna myndighet ska sedan pröva om överklagandet har kommit in i rätt tid. Om så är fallet ska överklagandet och övriga handlingar överlämnas till behörig domstol.

Frågan inom vilken tid beslutsmyndigheten ska överlämna överklagandet till högre instans är inte reglerad i någon författning. Det ligger dock i sakens natur att överlämnandet ska ske utan dröjsmål. JO har vid upprepade tillfällen uttalat att tidsrymden för rättidsprövning och prövning enligt 113 kap. 3 § socialförsäkringsbalken, till dess att överklagandet överlämnas till domstol inte bör överstiga en vecka (se bl.a. JO 1993/94 s. 347 f.)

Jag vill i detta sammanhang framhålla att det av rättssäkerhetsskäl är av största betydelse att en försäkrad inom rimlig tid får en möjlighet till domstolsprövning av Försäkringskassans beslut. Den försäkrade har rätt att inom skälig tid få sin sak prövad av domstol (se artikel 6.1 i den Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna). Dröjsmål hos Försäkringskassan med att överlämna ett överklagande till högre instans försenar den försäkrades rätt till domstolsprövning.

Av utredningen framgår att den sammanlagda handläggningstiden från det att överklagandena kom in till dess att Försäkringskassan lämnade över dem till förvaltningsrätten uppgick till mellan fem och åtta veckor. Det är inte godtagbart. Av remissvaret framgår att inflödet av överklaganden har ökat. Ett ökat ärendeinflöde medför inte att handläggningstider som väsentligt överstiger en vecka kan accepteras. Myndigheten ansvarar för att vidta de åtgärder som krävs för att komma till rätta med situationer av det här slaget. Försäkringskassan har sett över sitt arbetssätt och vidtagit åtgärder för att förkorta handläggningstiderna vid överlämnanden av överklaganden till högre instans. Jag kommer att följa utvecklingen och utfallet av de åtgärder som myndigheten redogjort för.

Ärendet avslutas med den kritik som ligger i det ovan sagda.